

EXPERIÈNCIA DE LLENGUA ORAL

LA TERTÚLIA LITERÀRIA

EIX: 1. Parlar i escoltar per conviure. Les emocions i les actituds (eix principal). 6. Parlar per expressar-nos millor i crear bellesa. La literatura com a referent cultural i model de producció.

Institut Estany de la Ricarda
Segon d'ESO
Juny 2021

1. Context del centre i de l'aula

L'activitat s'ha portat a terme amb tres grups classe molt diferenciats:

- 2n A. Grup acadèmicament potent i molt ben cohesionat. El 100 % de l'alumnat supera totes les matèries amb un grau d'aprofitament satisfactori.
- 2n B i C. Grups amb problemes de cohesió interna amb alguns elements que distorsionen les dinàmiques grupals durant la realització d'activitats.

2. Producte comunicatiu: encàrrec que es fa fer i gènere discursiu al qual pertany

- Experimentar la lectura com una construcció compartida que permet anar "més enllà".
- Aprendre estratègies d'interpretació, veient com ho fan els companys.
- Observar els matisos interpretatius que pot provocar un mateix text.
- Percebre's com a lector en una comunitat de lectors.
- Gènere discursiu: Club de lectura. Tertúlia literària.

3. L'activitat

Descripció general de l'activitat:

El docent llegeix l'àlbum il·lustrat als alumnes. Així que ha acabat la lectura els fa un seguit de preguntes. L'alumnat disposa de targetes plastificades per anar subministrant informació a propòsit de la lectura en curs: a) Aquí és on vaig enganxar-me, b) Aquí és on em vaig avorrir, c) Aquesta frase em va agradar molt, d) Aquí és on vaig deixar el llibre i e) Aquest personatge és el meu preferit.

Exemple: De què va la història? Qui és el personatge principal? Què li passa al personatge principal? Té cap problema? Com s'enfronta al problema? Com s'acaba la història? Us ha agradat? Per què us ha agradat o per què no us ha agradat?

El docent anota a la pissarra les impressions de l'alumnat i estira algun fil que pugui donar de si. El docent administra (tot partint de captures fotogràfiques que reproduïen instants en què l'alumnat reaccionava a la lectura de l'àlbum) els torns de parla i regula la interacció: recondueix la posada en comú sobre temes i punts

de vista, repregunta, subratlla i anota a la pissarra idees interessants que puguin anar sorgint.

A banda de preguntes, també és interessant trencar el gel amb imatges, petits vídeos, alguna cançó, relacions amb el fet literari diferents al text escrit que comprometin l'alumnat.

Un cop feta la lectura, primer cal demanar a un/a alumne/a, que s'ofereix com a voluntari/ària, que faci un resum de la narració. (Pel que fa als agrupaments, l'alumnat actualment seu enfront del seu pupitre aïllat de la resta per causa de la normativa Covid; en altres circumstàncies, caldria disposar l'alumnat en forma d'U.) Després hom demana qui vol comentar res que li hagi cridat particularment l'atenció i, ran d'aquesta primera intervenció, comença el debat.

El docent clica sobre el següent enllaç, que projecta a la pantalla amb el canó de llum:

<https://www.upc.edu/slt/ca/recursos-redaccio/criteris-linguistics/frases-lexic-paragraf/marca-dors-i-connectors>

Els alumnes han de fer servir connectors textuais, per cohesionar el seu discurs, a preguntes concretes que el docent els formula sobre l'àlbum. És important enregistrar en àudio aquesta interacció amb el mòbil del docent per avaluar posteriorment: a) la pertinença i qualitat de les intervencions, b) el respecte dels torns de parla i c) La capacitat de participar de forma autònoma en un diàleg que modera el docent.

Finalment, és aconsellable l'elaboració d'un informe que incorpori una transcripció amb les aportacions més interessants de l'alumnat. Aquest producte comunicatiu pot donar peu a la creació d'una carpeta d'aprenentatge de la llengua oral que a la pràctica podria funcionar a guisa de repositori d'evidències. D'aquesta manera, cadascú esdevé conscient de qui és en tant que parlant i de com evoluciona.

Segons el grup amb què hom treballa, fora convenient fer agrupacions més petites durant l'activitat. Això beneficia la participació de tothom (tots tenen l'oportunitat d'intervenir), però alhora es fa més difícil el control del docent. Amb instruments d'autoregulació (una rúbrica) es pot bastir la seqüència, de manera que hi hagi rols diferents per conduir i reconduir el debat.

Objectius generals d'aprenentatge:

1. Obtenir la millor comprensió de les altres persones, de nosaltres mateixos i del món que ens envolta.
2. Consolidar el plaer de la lectura.

Objectius específics de cada fase:

a. lectura:

- a.1. educar els gustos estètics de l'alumnat
- a.2. estimular la creativitat de l'alumnat

b. tertúlia:

- b.1. expressar opinions raonades mitjançant el desenvolupament del sentit crític
- b.2. relacionar els textos amb les vivències dels alumnes
- b.3. reconèixer i valorar els recursos literaris que caracteritzen els textos
- b.4. ser conscient tant del receptor com de la situació comunicativa en què es produeix el text per tal d'emprar el registre adequat
- b.5. tenir cura de la coherència de les idees i fer bon ús dels mecanismes de cohesió per tal d'expressar els continguts de manera clara i entenedora
- b.6. parlar amb correcció lingüística, prosòdia correcta i ús d'elements no verbals

Avaluació

Suficiència

- Produir textos orals organitzats i enllaçats, amb registre, lèxic, morfosintaxi o prosòdia suficientment correctes
- Iniciar, mantenir i acabar el discurs; saber escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa

Notabilitat

- Produir textos orals ben organitzats i enllaçats, amb registre, lèxic, morfosintaxi, prosòdia i elements no verbals correctes
- Iniciar, mantenir i acabar el discurs; saber escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa, i cooperar amb l'interlocutor per tal de facilitar el diàleg

Excel·lència

- Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat,

amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica i amb molt bon ús d'elements no verbals

- Iniciar, mantenir i acabar el discurs; saber escoltar i respectar el torn de paraula i les convencions establertes d'acord amb la situació comunicativa, cooperar amb l'interlocutor per tal de facilitar el diàleg i oferir i demanar aclariments

4. Punts forts de l'activitat

– Realitzar comentaris col·lectius i crítics a classe per conèixer els elements bàsics d'un text com són:

– identificar els elements descriptius dels personatges, tant des del punt de vista físic (prosopografia) com psicològic (etopeia),

– reconèixer l'estructura bàsica d'un conte o d'una novel·la –inici, nus i desenllaç- i com aquests poden ser més o menys oberts o tancats segons la intencionalitat de l'autor,

– saber diferenciar bé l'autor del protagonista i del narrador, tres elements diferenciats que ajuden a entendre millor el text,

– observar l'estructura dels capítols i com la trama del text flueix al seu través, és a dir, com s'obren i es tanquen històries, com convergeixen o divergeixen en un moment determinat, com aquesta estructura és clarament desitjada per l'autor per mantenir la tensió del lector, etc.,

– descobrir les diferents veus narratives –primera, segona, tercera o narrador omniscient– que poden ajudar a aproximar o a allunyar el text del lector,

– descobrir els secrets dels diàlegs i la seva estructura, tot observant com es desenvolupen, flueixen o s'encallen segons la capacitat narrativa de l'autor,

– aturar-se a observar el lèxic emprat i el perquè d'aquest, segons l'origen del parlant, segons el registre de la història, segons l'època en què va ser escrit el text...

5. Resultats

S'ha creat un ambient de tranquil·litat a l'aula. L'alumnat ha consolidat rutines favorables a l'escolta activa i a la introspecció: seure a la seva taula, relaxar-se i treure tot el material acadèmic de la vista. Aquest és un moment diferent a la resta del matí. Ara és hora d'aprendre a valorar que toca gaudir de la lectura en veu alta i del debat.

6. Conclusions

La millora en les dimensions comprensió lectora i comunicació oral és remarcable. L'alumnat ha consolidat el seu aprenentatge de manera lúdica mitjançant propostes que el converteixen en protagonista de l'acció didàctica.

7. Enllaços

Web del centre

<https://agora.xtec.cat/iesestany>

Instagram

@ins.estany.r

Marc Cerdó

mcerdo@xtec.cat

mcerdo@insestany.cat